નેક કામમેં દેર ન કીજિયે



કાલ તઆલા : ફસ્તબિકુલ્ખૈરાત
યા'ની ભલાઈ ઔર નેકીકે કામોમેં દૌડ લગાઓ

નેક કામમેં દેર ન કીજિયે

❖ મુઅલ્લિફ ❖

જસ્ટિસ મૌલાના મુહમ્મદ તકી ઉસ્માની
મદ્દઝિલ્લુહુમુલ આલી

☆ મુરત્તિબ ☆

મુહમ્મદ અબ્દુલ્લાહ મેમન

❋ લિપ્યાંતર ❋

(મૌલવી) સુલેમાન મજાદરી

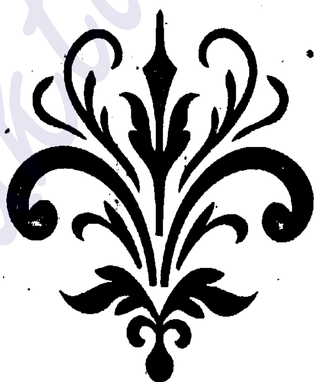
પ્રકાશક
નુરાની કુતુબખાના
મુ.પો. છાપી ૩૮૫૨૧૦
ડી. બનાસકાંઠા

નેકીકે મઆમલેમેં એક દૂસરેસે આગે બળ્હનેકી કોશિશ કરના મહબૂબ ઔર પસંદીદા અમલ હૈ. લેકિન દુનિયાવી આ'માલ મસલન માલકા હાસિલ કરના, શોહરત, મન્સબ ઔર મરતબેકે હાસિલ કરનેમેં એક દૂસરેસે આગે બળ્હનેકી હિર્સ (લાલચ) બુરી હૈ. ફુરસતકે ઈન્તિઝારમેં મત બૈઠો, બલ્કે જિસ વકત જિસ નેક કામકા દાઈયા દિલમેં પૈદા હુવા હૈ.ઉસ નેક કામકો જલ્દ અઝ જલ્દ કર લો, ઉસ્મેં દેર મત લગાઓ, ઔર ઉસ્કો કલપર મત ટાલો.

ફેહરિસ્ત

મઝમૂન	સફ્હા

મઝમૂન	સફ્હા



બિસ્મિલ્લા હિર્રહ્‌મા નિર્રહીમ

નેક કામમેં દેર ન કીજિયે

અલ્હમ્દુ લિલ્લાહિ નહ્‌મદુહૂ વ નસ્તઈનુહૂ વ નસ્તગફિરૂહૂં વ નુઅ્‌મિનુ બિહી વ નતવક્કલુ અલૈહિ, વ નઊઝુબિલ્લાહિ મિન્‌ શુરૂરિ અન્ફુસિના વ મિન્‌ સય્યિઆતિ અઅ્‌માલિના, મંય્યહ્‌દિહિલ્લાંહુ ફલા મુદિલ્લ લહૂ વ મંય્યુદ્‌લિલ્હૂ ફલા હાદિય લહૂ, વઅશ્હદુ અલ્લા ઈલાહ ઈલ્લલ્લાહુ વહ્‌દહૂ લાશરીક લહૂ, વ અશ્હદુ અન્ન સય્યિદના વ સનદના વ નબિય્યના વ મૌલાના મુહમ્મદન્‌ અબ્દુહૂ વ રસૂલુહ. સલ્લલ્લાહુ તઆલા અલૈહિ વ અલા આલિહી વ અસ્હાબિહી વ બારક વ સલ્લમ તસ્લીમન્‌ કસીરન્‌ કસીરા. અમ્મા બા'દ :

ફઅઊઝુ બિલ્લાહિ મિનશ્શૈતા નિર્રજીમ. બિસ્મિલ્લા હિર્રહ્‌મા નિર્રહીમ.

વ સારિઊ ઈલા મગ્ફિરતિમ્‌ મિર્રબ્બિકુમ્‌ વ જન્નતિન્‌ અર્દુહસ્સમાવાતુ વલ્અર્દુ ઉઈદ્દત્‌ લિલ્મુત્તકીન.

(સૂરએ આલે ઈમરાન ૧૩૩)

આમન્તુ બિલ્લાહિ સદકલ્લાહુ મૌલાનલ્‌ અઝીમ વ સદક રસૂલુહુન્નબિય્યુલ્કરીમ. વ નહ્‌નુ અલા ઝાલિક મિનશ્શાહિદીન વશ્શાકિરીન વલ્હમ્દુ લિલ્લાહિ રબ્બિલ્‌ આલમીન.

મુબાદરત ઈલલ્ખૈરાત

(નેકીકે કામોંમેં દૌડ લગાના)

અલ્લામા નવવી (રહ.) ને આગે જો બાબ કાઈમ કિયા હે. વો હે :

બાબુલ્ મુબાદરતિ ઈલલ્ખૈરાત.

ઉસ્કે માઅના યે હૈં કે જબ ઈન્સાન અપની હકીકત પર ગૌર કરેગા, ઔર અલ્લાહ જલ્લ જલાલુહૂકી અઝ્મતે શાંન ઉસ્કી કુદરતે કામિલા ઔર હિકમતે બાલિગા પર ગૌર કરેગા, ઔર ઉસ્કી શાને રબૂબિયત પર ગૌર કરેગા, તો ઉસ ગૌરો ફિકરકે નતીજેમેં અલ્લાહ તબારક વ તઆલાકી ઈબાદતકી તરફ દિલ માઈલ હોગા. ઔર ખૂદ બખૂદ દિલમેં દાઈયા પૈદા હોગા કે જિસ માલિકને યે સારી કાઈનાત બનાઈ હે. ઔર જિસ માલિકને યે નેઅમતેં મુઝ પર નાઝિલ ફરમાઈ હૈં. ઔર જિસ માલિકને મુઝે રહમતોંકી બારિશમેં રખ્ખા હે, ઉસ માલિકકા ભી મુઝપર કોઈ હક હોગા. જબ યે દાઈયા ઔર મૈલાન પૈદા હો, ઉસ વકત કયા કરના ચાહિયે?

ઈસ સવાલકે જવાબકે લિયે અલ્લામા નવવી (રહ.) ને યે બાબ કાઈમ ફરમાયા હે કે જબ ભી અલ્લાહ તઆલાકી ઈબાદતકા દાઈયા પૈદા હો, ઔર નેક કામ પર ઉકસાનેવાલા સામને આએ, તો ઉસ વકત એક મો'મિનકા કામ યે હે કે જલ્દસે જલ્દ ઉસ નેક કામકો કર લે. ઉસ્મેં દેર ન લગાએ. યેહી માઅના હૈં **મુબાદરત** કે. યા'ની કિસી કામકો જલ્દીસે કર લેના, ઔર આઈન્દા કલ પર ન ટાલના.

નેકીકે કામોંમેં રેસ ઔર દૌડ લગાઓ

અલ્લામા નવવી (રહ.) સબસે પેહલે યે આયતે કરીમા લાએ હૈં કે :

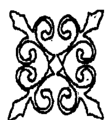
વસારિઊ ઈલા મગ્ફિરતિમ્ મિર્રબ્બિકુમ્ વ જન્નતિન્ અર્દુહસ્સમાવાતુ વલ્અર્દુ ઉઈદ્દત્ લિલ્મુત્તકીન. (સૂરએ આલે ઈમરાન ૧૩૩)

તમામ ઈન્સાનિય્યતકો ખિતાબ કરકે અલ્લાહ તઆલા ફરમા રહે હૈં કે અપને પરવરદિગારકી મગફિરતકી તરફ ઔર ઉસ જન્નતકી તરફ જલ્દીસે દૌડો, જિસ્કી ચૌડાઇ આસમાનોં ઔર ઝમીનોં કે બરાબર, બલ્કે ઉસ્સે ભી કહી ઝિયાદહ હે. ઔર મુત્તકી લોગોં કે લિયે તૈયાર કી ગઈ હે.

મુસારિઅત કે માઅના હૈં, જલ્દીસે જલ્દી કોઈ કામ કરના, દૂસરોંસે આગે બઢનેકી કોશિશ કરના. એક દૂસરી આયતમેં ફરમાયા કે :

ફસ્તબિકુલ્ખૈરાત (સૂરએ બકરહ ૧૪૮)

યા'ની ભલાઈ ઔર નેકી કે કામોંમેં રેસ ઔર દૌડ લગાઓ. ખુલાસા ઉસ્કા યે હે કે જબ કિસી નેક કામકા ઈરાદા ઔર દાઈયા દિલમેં પૈદા હો તો ઉસ્કો ટલાઓ નહી.



શૈતાની દાંવ

ઈસ લિયે કે શૈતાનકે દાવ ઔર ઉસ્કે હરબે હર એક કે સાથ અલગ અલગ હોતે હૈં, કાફિરકે લિયે ઔર હૈં, મુસલમાનકે લિયે ઔર હૈં. મુસલમાનકે દિલમેં શૈતાન યે બાત નહી ડાલેગા કે યે નેકીકા કામ મત કિયા કરો, યે બુરે કામ હૈં. યે બાત બરાહે રાસ્ત ઉસ્કે દિલમેં નહીં ડાલેગા, ઈસ લિયે કે વો જાનતા હૈ કે યે સાહિબે ઈમાન હોનેકી વજહસે નેકીકે કામકો બુરા નહીં સમઝ સકતા. લેકિન મુસલમાનકે સાથ ઉસ્કા યે હરબા (દાવ) હોતા હૈ કે ઉસ્સે યે કેહતા હૈ કે યે નમાઝ પઢના, યે ફલાં નેક કામ કરના તો અચ્છા હૈ, ઉસ્કો કરના ચાહિયે. લેકિન ઈન્શાઅલ્લાહ કલસે શુરૂ' કરેંગે. અબ જબ કલ આએગી તો ફિર કહેગા અચ્છા ભાઈ! કલસે શુરૂ' કરૂંગા, તો વો કલ કભી ઝિન્દગી ભર નહી આએગી. યા કિસી અલ્લાહ વાલેકી બાત દિલમેં અસર કર ગઈ કે બાત તો સહીહ હૈ, અમલ કરના ચાહિયે, અપની ઝિન્દગીમેં તબદીલી લાની ચાહિયે, ગુનાહોંકો છોળના ચાહિયે, નેકીયોંકો ઈખ્તિયાર કરના ચાહિયે. લેકિન ઈન્શા અલ્લાહ ઉસપર જલ્દ હી અમલ કરેંગે, જબ ઉસ્કો ટલા દિયા તો ફિર કભી ઉસપર અમલકી નૌબત નહી આએગી.

ઉમ્રે અઝીઝસે ફાઈદા ઉઠા લો

ઈસી તરહ ઝિન્દગીકે ઔકાત ગુઝરતે જા રહે હૈં. ઉમ્રે અઝીઝ ગુઝરતી જા રહી હૈ. કુછ પતા નહીં કે કિતની ઉમર બાકી હૈ? કુરઆન કરીમકા યે ઈરશાદ હૈ કે કલ પર

મત ટાલો, જો દાઈયા ઈસ વકત પૈદા હુવા હે, ઈસપર ઈસી વકત અમલ કરો, કયા મા'લૂમ કે કલ તક યે દાઈયા રહે યા ના રહે, અવ્વલ તો યે ભી નહી પતા કે તુમ ખૂદ ઝિન્દહ રહો યા ન રહો, ઔર અગર તુમ ખૂદ ઝિન્દહ રહો તો યે પતા નહીં કે યે દાઈયા બાકી રહેગા યા નહી? ઔર દાઈયા બાકી રહા તો કયા મા'લૂમ કે ઉસ વકત હાલાત મુવાફિક હોં યા ન હોં. બસ! ઈસ વકત જો દાઈયા પૈદા હુવા હે ઈસ પર અમલ કરકે ફાઈદા હાસિલ કર લો.

નેકીકા દાઈયા અલ્લાહ તઆલાકા મેહમાન હે

યે દાઈયા અલ્લાહ જલ્લ શાનુહૂકી તરફસે મેહમાન હે, ઈસ મેહમાનકી ખાતિર મદારાત કર લો, ઈસ્કી ખાતિર મદારાત યે હે કે ઈસપર અમલ કર લો, અગર નફ્લ નમાઝ પઢનેકા દાઈયા પૈદા હુવા, ઔર યે સોચા કે યે ફર્ઝ ઔર વાજિબ તો હે નહી. અગર નહી પઢેંગે તો કોઈ ગુનાહ તો હોગા નહી, ચલો છોડો. યે તુમને ઉસ મેહમાનકી નાકદરી કર દી જો ખુદાને તુમ્હારી ઈસ્લાહકે ખાતિર ભેજા થા. અગર તુમને ઉસી વકત ફૌરન અમલ ન કિયા તો પીછે રેહ જાઓગે, ફિર મા'લૂમ નહી કે દો બારા મેહમાન આએ યા ન આએ, બલ્કે વો આના બંદ કર દેગા, કયૂંકે વો મેહમાન યે સોચેગા કે યે શખ્સ મેરી બાત તો માનતા નહી, ઔર મેરી નાકદરી કરતા હે, મેરી ખાતિર મદારાત

નહી કરતા, મૈં અબ ઉસ્કે પાસ નહી જાતા. ઈસ તરહ દિલમેં નેકીકા દાઈયા પૈદા હોના હી બંદ હો જાએગા. બહરહાલ વૈસે તો હર કામમેં જલ્દી ઔર ઉજલત કરના બુરા હૈ, લેકિન જબ દિલમેં કિસી નેક કામકે કરનેકા દાઈયા પૈદા હો તો ઉસપર જલ્દી અમલ કર લેના હી અચ્છા હૈ.

ફુરસતકે ઈન્તિઝારમેં મત રહો

અગર અપની ઈસ્લાહકી ફિકરકા દિલમેં ખિયાલ આયા કે ઝિન્દગી વૈસેહી ગુઝરી જા રહી હૈ, નફસકી ઈસ્લાહ હોની ચાહિયે, ઔર અપને અખલાક ઔર આ'માલકી ઈસ્લાહ હોની ચાહિયે. લેકિન સાથહી યે સોચા કે જબ ફલાં કામસે ફારિગ હો જાએંગે, ફિર ઈસ્લાહ શુરૂ' કરેંગે. યે ફુરસતકે ઈન્તિઝારમેં ઉમ્રે અઝીઝકે જો લમહાત ગુઝર રહે હૈં, વો ફુરસત કભી આનેવાલી નહી હૈ.

કામ કરનેકા બેહતરીન ગુર (તરીકા)

હમારે વાલિદ માજિદ હઝરત મૌલાના મુફ્તી મુહમ્મદ શફીઅ સાહબ કુદ્દિસ સિર્રુહૂ ફરમાયા કરતે થે કે:

જો કામ ફુરસતકે ઈન્તિઝારમેં ટાલ દિયા વો ટલ ગયા, વો ફિર નહી હોગા, ઈસ વાસ્તે કે તુમને ઉસ્કો ટાલ દિયા. કામ કરનેકા તરીકા યે હૈ કે દો કામોં કે દરમિયાન તીસરે કામકો ઘુસા દો, યાં'ની વો દો કામ જો તુમ પેહલેસે કર રહે હો અબ તીસરા કામ કરનેકા ખિયાલ આયા, તો

ઈન દો કામોં કે દરમિયાન તીસરે કામકો ઝબરદસ્તી ઘુસા દો, વો તીસરા કામ ભી હો જાએગા. ઔર અગર યે સોચા કે ઈન દો કામોંસે ફ્રૉરિગ હોકર ફિર તીસરા કામ કરેંગે તો ફિર વો કામ નહીં હોગા. યે મન્સૂબે ઔર પ્લાન બનાના કે જબ યે કામ હો જાએગા તો ફિર કામ કરેંગે, યે સબ ટાલને વાલી બાતેં હૈં, શૈતાન આમ તૌર પર ઈસી તરહ ધોકામેં રખતા હૈ.

નેક કામોંમેં રેસ લગાના બુરા નહીં

ઈસ લિયે **મુબાદરત ઈલલ્ખૈરાત** યા'ની નેક કામોંમેં જલ્દી કરના ઔર આગે બઢના કુર્આન ઔર સુન્નતકા તકાઝા હૈ. ઔર અલ્લામહ નવવી (રહ.) ને ઈસી લિયે યે બાબ કાઈમ ફરમાયા હૈ **બાબુલ મુબાદરતે ઈલલ્ખૈરાત** યા'ની ભલાઈયોંકી તરફ જલ્દીસે આગે બઢના. અલ્લામહ નવવી (રહ.) ને યહાં દો લફ્ઝ ઈસ્તે'માલ કિયે હૈં. એક **મુબાદરત** યા'ની જલ્દી કરના દૂસરા **મુસાબકત** યા'ની મુકાબલા કરના, રેસ લગાના, એક દૂસરેસે આગે બઢનેકી કોશિશ કરના. ઔર યે મુકાબલા કરના ઔર રેસ લગાના નેકીકે મઆમલેમેં મેહબૂબ હૈ, લેકિન દૂસરી ચીઝોંમેં એક દૂસરેસે આગે બઢનેકી કોશિશ કરના બુરા હૈ. જૈસે માલકે હુસૂલમેં, ઈઝઝતકે હુસૂલમેં, શોહરતકે મઆમલેમેં, દુનિયાકે હુસૂલમેં, જાહ તલબીકે મઆમલેમેં ઈન સબમેં યે બાત બુરી હૈ કે ઈન્સાન દૂસરેસે આગે બઢનેકી લાલચમેં લગ જાએ, લેકિન નેકિયોં કે મઆમલેમેં એક દૂસરેસે આગે બઢનેકા જઝબા એક મહમૂદ ઔર તા'રીફકે કાબિલ જઝબા

હૈ. કુર્આન શરીફ ખૂદ કેહ રહા હૈ કે **ફસ્તબિકુલ્ ખૈરાત** નેકિયોંમેં એક દૂસરેસે આગે બઢ્હનેકી કોશિશ કરો. એક શખ્સકો તુમ દેખ રહે હો કે માશા અલ્લાહ ઈબાદતમેં લગા હુવા હૈ, તાઅતોંમેં લગા હુવા હૈ, ગુનાહોંસે બચ રહા હૈ, અબ કોશિશ કરો કે મૈં ઉસ્સે ભી ઝિયાદહ આગે બઢ્હ જાઉ, ઈસમેં રેસ લગાના બુરા નહીં.

દુનિયાવી અસબાબમેં રેસ લગાના જાઈઝ નહીં

યહાં મઆમલા ઉલ્ટા હો ગયા હૈ, ઈસ વકત હમારી પૂરી ઝિન્દગી રેસ લગાનેમેં ગુઝર રહી હૈ, લેકિન રેસ ઈસ્મેં લગ રહી હૈ કે પૈસા ઝિયાદહસે ઝિયાદહ કહાંસે આ જાએ, દૂસરેને ઈતના કમા લિયા, મૈં ઉસ્સે ઝિયાદહ કમા લૂં , દૂસરેને ઐસા બંગલા બના લિયા; મૈં ઉસ્સે ઉંચે દરજેકા બના લૂં , દૂસરેને ઐસી કાર ખરીદી, મૈં ઉસ્સે ઉંચે દરજેકી ખરીદ લૂં , દૂસરેને ઐસા સાઝો સામાન જમા' કર લિયા, મૈં ઉસ્સે ઉંચે દરજેકા જમા' કર લૂં. પૂરી કૌમ ઈસી રેસકે અંદર મુબતલા હૈ, ઔર ઈસ રેસમેં હલાલ ઔર હરામકી ફિકર મિટ ગઈ હૈ, ઈસ લિયે કે જબ દિમાગ પર યે જઝબા સવાર હો ગયા કે દુનિયાવી સાઝો સામાનમેં દૂસરેસે આગે બઢ્હના હૈ તો હલાલ માલકે ઝરીઆ આગે નિકલના તો બડા મુશ્કિલ હૈ, તો ફિર હરામકી તરફ રુજૂઅ કરના પડતા હૈ. ઈસ તરહ અબ હલાલ ઔર હરામ એક હો રહે

હેં. ખુલાસા યે કે જિસ ચીઝમેં રેસ લગાના ઔર મુકાબલા કરના શરીઅતમેં બુરા થા વહાં સબ મુકાબલે પર લગે હુએ હેં. ઔર એક દૂસરેસે આગે બઢ્હ રહે હેં. ઔર જિસ ચીઝમેં મુકાબલા કરના,રેસ લગાના, એક દૂસરેસે આગે બઢ્હનેકી ફિકર કરના મતલૂબ થા ઉસ્મેં પીછે રેહ ગએ હેં.

ગઝવએ તબૂકકે મૌકા' પર હઝરત ઉમર (રદિ.) કા હઝરત અબૂબકર (રદિ.) સે મુકાબલા

હઝરાત સહાબએ કિરામ (રદિ.) કો દેખિયે કે ગઝવએ તબૂકકે મૌકા' પર ઉન્હોંને કયા કિયા, ગઝવએ તબૂક બડા કઠિન ગઝવહ થા, ઐસા સબરકી આઝમાઈશકા ગઝવહ ઔર ઐસી સબર આઝમા મુહિમ શાયદ કોઈ ઔર પેશ નહીં આઈ, જૈસી ગઝવએ તબૂકકે મૌકા' પર પેશ આઈ, સખ્ત ગરમીકા મૌસમ, વો મૌસમ જિસમેં આસમાનસે શોઅલે બરસતે હૈં, ઝમીન આગ ઉગલતી હે ઔર તકરીબન બારહસો કિલો મીટરકા જંગલકા સફર ઔર ખજૂરેં પકનેકા ઝમાના જિસપર સારે સાલકી મઈશત (ગુઝારા) કા દારોમદાર હોતા હે, સવારિયાં મયસ્સર (હાસિલ) નહીં, પૈસે મૌજૂદ નહીં ઔર ઉસ વક્તમેં યે હુકમ દિયા જા રહા હે કે હર મુસલમાનકે લિયે આમ હુકમ હે કે વો ઈસ ગઝવહમેં ચલે ઔર ઈસમેં શરીક હો. ઔર નબીએ કરીમ (સ.અ.વ.) ને મસ્જિદે નબવીમેં ખડે હોકર

એ'લાન ફરમાયા કે યે ગઝવહકા મૌકા'હૈ, ઔર સવારિયોંકી ઝરૂરત હૈ, ઊંટનિયાં ચાહિયે, પૈસોંકી ઝરૂરત હૈ. મુસલમાનોંકો ચાહિયે કે બઢ ચઢકર ઈસમેં ચંદા દેં, ઔર જો શખ્સ ઈસમેં ચંદા દેગા, મૈં ઉસ્કે લિયે જન્નતકી ઝમાનત દેતા હૂં. અબ સહાબએ કિરામ (રદિ.) કહાં પીછે રેહનેવાલે થે, જબ કે ખૂદ નબીએ કરીમ (સ.અ.વ.) કી ઝબાનસે યે જુમલા સુન લેં કે ઉન્કે લિયે જન્નતકી ઝમાનત હૈ, અબ હર શખ્સ અપની તાકતકે મુતાબિક ચંદા દે રહા હૈ, કોઈ કુછ લા રહા હૈ, કોઈ કુછ લા રહા હૈ. હઝરત ફારૂકે આ'ઝમ (રદિ.) ફરમાતે હૈં કે મૈં અપને ઘર ગયા ઔર મૈંને અપને ઘરકા જિતના કુછ સાઝો સામાન ઔર રૂપિયા પૈસા થા વો આધા આધા તકસીમ કર દિયા, ઔર ફિર આધા હિસ્સા લેકર નબીએ કરીમ (સ.અ.વ.) કી ખિદમતમેં ચલા ગયા, ઔર દિલમેં ખિયાલ આને લગા કે આજ વો દિન હૈ કે શાયદ મૈં અબૂબકર સિદ્દીક (રદિ.) સે આગે નિકલ જાઉ. યે જો જઝબા પૈદા હો રહા હૈ કે મૈં ઉન્સે આગે બઢ જાઉ યે હૈ **મુસાબકત ઈલલ્ખૈરાત**,મગર કભી ઉન્કે દિલમેં યે જઝબા પૈદા નહીં હુવા કે મૈં હઝરત ઉસ્માન ગની (રદિ.) સે પૈસેમેં આગે બઢ જાઉ, કભી યે જઝબા પૈદા નહીં હુવા કે હઝરત અબ્દુર્રહમાન ઈબ્ને ઔફ (રદિ.) કે પાસ બહોત પૈસે હૈં ઉન્સે ઝિયાદહ પૈસે મુઝે હાસિલ હો જાએં, લેકિન યે જઝબા પૈદા હુવા કે સિદ્દીકે અકબર (રદિ.) કો અલ્લાહ તઆલાને નેકીકા જો મકામ બખ્શા હૈ ઉન્સે આગે બઢ જાઉ. થોડી દેરમેં હઝરત સિદ્દીકે અકબર

(રદિ.) ભી તશરીફ લાએ, ઔર જો કુછ થા હાઝિર કર દિયા. સરકારે દો આલમ (સ.અ.વ.) ને પૂછા અય ઉમર! ઘરમેં કયા છોળ આએ હો ? હઝરત ઉમર (રદિ.) ને અર્ઝ કિયા યા રસૂલલ્લાહ (સ.અ.વ.) ! આધા માલ ઘરવાલોંકે લિયે છોળ દિયા, ઔર આધા ગઝવહકે લિયે ઔર જિહાદકે લિયે લે આયા હૂં. આપને ઉન્કો દુઆએં દીં કે અલ્લાહ તઆલા તુમહારે માલમેં બરકત દે. ઉસ્કે બા'દ સિદ્દીકે અકબર (રદિ.) સે પૂછા કે તુમને અપને ઘરમેં કયા છોળા? હઝરત અબૂબકર સિદ્દીક (રદિ.) ને અર્ઝ કિયા યા રસૂલલ્લા (સ.અ.વ.) ! ઘરમેં અલ્લાહ ઔર ઉસ્કે રસૂલકો છોળ આયા હૂં , જો કુછ ઘરમેં થા સારાકા સારા સમેટકર યહાં લે આયા હૂં. હઝરત ફારૂકે આ'ઝમ (રદિ.) ફરમાતે હૈં કે ઉસ દિન મુઝે પતા ચલા કે મૈં ચાહે સારી ઉમર કોશિશ કરતા રહૂં, લેકિન હઝરત સિદ્દીક અકબર (રદિ.) સે આગે નહી બળ્હ સકતા.

(અબૂ દાઉદ હદીસ નં.૧૬૭૮)

એક મિસાલી મઆમલા

એક મરતબા ફારૂકે આ'ઝમ (રદિ.) ને હઝરત સિદ્દીકે અકબર (રદિ.) સે ફરમાયા કે આપ મેરે સાથ એક મઆમલા કરેં તો મૈં બળા એહસાનમંદ હૂંગા. ઉન્હોંને પૂછા: કયા મઆમલા ? ફારૂકે આ'ઝમ (રદિ.) ને ફરમાયા કે મેરી સારી ઉમ્રકી જિતની નેકિયાં હૈં, જિતને આ'માલે સાલેહા હૈં; વો સબ મુઝસે લે લેં, ઔર વો એક રાત જો

આપને નબીએ કરીમ (સ.અ.વ.) કે સાથ ગારે સૌરમેં ગુઝારી, ઉસ્કા સવાબ મુઝે દે દેં (યા'ની વો એક રાત જો આપને નબીએ કરીમ (સ.અ.વ.) કે સાથ ગારે સૌરમેં ગુઝારી, વો મેરે સારે આ'માલ પર ભારી હૈ)

ગર્ઝ યે કે સહાબએ કિરામ (રદિ.) કી ઝિન્દગીકો દેખેં તો કહીં યે બાત નઝર નહીં આતી કે યે સોચે કે ફલાન ઈતને પૈસે જમા' કર લિયે, મૈં ભી જમા' કર લૂં. ફલાંકા મકાન બળા શાનદાર હૈ, મેરા ભી વૈસા હો જાતા. ફલાંકી સવારી બહોત અચ્છી હૈ, વૈસી મઝે ભી મિલ જાતી. લેકિન આ'માલે સાલેહામેં મુસાબકત નઝર આતી હૈ. ઔર આજ હમારા મઆમલા બિલકુલ ઉલ્ટા ચલ રહા હૈ, આ'માલે સાલેહામેં આગે બળ્હનેકી કોઈ ફિકર નહીં, ઔર માલકે અંદર સુબ્હસે લેકર શામ તક દૌળ હો રહી હૈ, ઔર એક દૂસરેસે આગે બળ્હનેકી ફિકરમેં હૈં.

હમારે લિયે નુસ્ખએ અકસીર

નબીએ કરીમ (સ.અ.વ.) ને એક અજીબ ઈરશાદ ફરમાયા, જો હમારે લિયે નુસ્ખએ અકસીર હૈ, ફરમાયા કે:

દુનિયાકે મઆમલેમેં હમેશા અપનેસે નીચેવાલેકો દેખો, ઔર અપનેસે કમતર હૈસિયત વાલોંકે સાથ રહો, ઉન્કી સોહબત ઈખ્તિયાર કરો, ઔર ઉન્કે હાલાતકો દેખો. ઔર દીનકે મઆમલેમેં હમેશા અપનેસે ઉંચે આદમીકો દેખો, ઔર ઉન્કી સોહબત ઈખ્તિયાર કરો.

ક્યૂં ? ઈસ લિયે કે જબ દુનિયાકે મઆમલેમેં અપનેસે

કમતર લોગોંકો દેખોગે તો જો નેઅમતેં અલ્લાહ તઆલાને તુમ્હેં દી હૈં, ઉન નેઅમતોંકી કદર હોગી કે યે નેઅમત ઉસ્કે પાસ નહીં હૈ, ઔર અલ્લાહ તઆલાને મઝે દે રખ્ખી હૈ, ઔર ઉસ્સે કનાઅત પૈદા હોગી, શુક્ર પૈદા હોગા ઔર દુનિયા તલબીકી દૌળકા જઝબા ખતમ હોગા. ઔર દીનકે મઆમલેમેં જબ ઉપર વાલોંકો દેખોગે કે યે શખ્સ તો દીનકે મઆમલેમેં મુઝસે આગે બળ્હ ગયા તો ઉસ વકત અપની કમીકા એહસાસ પૈદા હોગા, ઔર આગે બળ્હનેકી ફિકર પૈદા હોગી.

હઝરત અબ્દુલ્લાહ ઇબ્ને મુબારક (રહ.) ને કૈસે રાહત હાસિલ કી

હઝરત અબ્દુલ્લાહ ઇબ્ને મુબારક (રહ.) જો મુહદ્દિસ ભી હૈં, ફકીહ ભી હૈં, સૂફી ભી હૈં. વો ફરમાતે હૈં કે :

મૈંને અપની ઝિન્દગીકા શુરૂ' કા હિસ્સા માલદારોંકે સાથ ગુઝારા (ખૂદ ભી માલદાર થે) સુબહસે શામ તક માલદારોં કે સાથ રેહતા થા, લેકિન જબ તક માલદારોંકી સોહબતમેં રહા, મુઝસે ઝિયાદહ ગમગીન ઇન્સાન કોઇ નહીં થા, ક્યૂંકે જહાં જાતા, યે દેખતા કે ઉસ્કા ઘર મેરે ઘરસે અચ્છા હૈ, ઉસ્કી સવારી મેરી સવારીસે અચ્છી હૈ, ઉસ્કા કપળા મેરે કપળેસે અચ્છા હૈ. ઉન ચીઝોંકો દેખ દેખકર મેરે દિલમેં કુળ્હન પૈદા હોતી થી કે મુઝે તો મિલા

નહીં ઔર ઉસ્કો મિલ ગયા. લેકિન બા'દમેં દુનિયાવી હેસિયતસે જો કમ માલવાલે થે, ઉન્કી સોહબત ઈખ્તિયાર કી, ઔર ઉન્કે સાથ ઉઠને બૈઠને લગા, તો ફરમાતે હૈં કે **ફસ્તરહ્તુ** યા'ની મૈં રાહતમેં આ ગયા, ઈસ વાસ્તે કે જિસકો ભી દેખતા હૂં તો મા'લૂમ હોતા હૈ કે મૈં તો બહોત ખૂશહાલ હૂં, મેરા ખાના ભી ઉસ્કે ખાનેસે અચ્છા હૈ, મેરા કપળા ભી ઉસ્કે કપળેસે અચ્છા હૈ, મેરા ઘર ભી ઉસ્કે ઘરસે અચ્છા હૈ, મેરી સવારી ભી ઉસ્કી સવારીસે અચ્છી હૈ, ઈસ વાસ્તે મૈં અલ્હમ્દુલિલ્લાહ રાહતમેં આ ગયા હૂં.

વરના કભી કનાઅત હાસિલ નહીં હોગી

યે નબીએ કરીમ (સ.અ.વ.) કે ઈરશાદ પર અમલ કરનેકી બરકત હૈ, કોઈ શખ્સ તજુર્બા કરકે દેખ લે. દુનિયાકે મઆમલેમેં અપનેસે ઉચેકો દેખતે રહોગે તો કભી પેટ નહીં ભરેગા, કભી કનાઅત હાસિલ નહીં હોગી, કભી આંખોંકો રાહત નસીબ નહીં હોગી, હર વકત યેહી ફિકર ઝહન પર સવાર રહેગી. જિસકે બારેમેં નબીએ કરીમ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા કે:

લૌ કાન લિઈબ્નિ આદમ વાદિયમ્ મિન્ ઝહબિન્ અહબ્બ અંય્યકૂન લહૂ વાદિયાન.

(સહીહ બુખારી. કિતાબુ રિંકાક, હદીસ નં. ૬૪૩૯)

અગર ઈબ્ને આદમકો એક વાદી સોનેકી ભર કર મિલ જાએ તો વો યે ચાહેગા કે દો વાદિયાં મિલ જાએં.

ઔર જબ દો મિલ જાએંગી તો ચાહેગા કે તીન મિલ જાએં. ઔર ઈસી તરહ પૂરી ઝિન્દગી ઈસી દૌળમેં સર્ફ હો જાએગી, લેકિન કભી રાહતકી મંઝિલ પર, કનાઅત ઔર સુકૂનકી મંઝિલ પર પહોંચ નહીં પાએગા.

માલ ઔર દૌલતકે ઝરીયા રાહત નહીં ખરીદી જા સકતી.

મેરે વાલિદ માજિદ હઝરત મૌલાના મુફ્તી મુહમ્મદ શફીઅ સાહબ કદ્દસલ્લાહુ સિર્રહૂ ફરમાયા કરતે થે, દિલકી તખતી પર નકશ કરનેકે કાબિલ હૈ. ફરમાયા કરતે થે કે:

રાહત ઔર આરામ ઔર ચીઝ હે ઔર અસ્બાબે રાહત ઔર ચીઝ હૈં. અસ્બાબે રાહતસે રાહત હાસિલ હોના કોઈ ઝરૂરી નહીં, 'રાહત' અલ્લાહ તઆલાકા અતિય્યા હૈ. ઔર હમને આજ અસ્બાબે રાહતકા નામ રાહત રખ દિયા હૈ. બહોત સારા રૂપિયા રખ્ખા હો તો કયા ભૂક કે વકત વો ઉસ્કો ખા લેગા ? કયા અગર કપળેકી ઝરૂરત હોગી તો ઉસીકો પહેન લેગા ? કયા ગરમી લગનેકે વકત વો પૈસા ઉસ્કો ઠંડક પહોંચા સકેગા ? બઝાતે ખૂદ ન તો યે પૈસા રાહત હે, ઔર ન હી ઉસ્કે ઝરીઆ તુમ રાહત ખરીદ સકતે હો. ઔર અગર ઉસ્કે ઝરીએ તુમને રાહતકે અસ્બાબ ખરીદ ભી લિયે, મસલન આરામકે ખાતિર તુમને ઉસ્કે

ઝરીએ ખાને પીનેકી ચીઝેં ખરીદ લી, અચ્છે કપળે ખરીદ લિયે, ઘરકી સજાવટકા સામાન ખરીદ લિયા, લેકિન ક્યા રાહત હાસિલ હો ગઈ? યાદ રખ્ખો ! મહઝ ઉન અસ્બાબકો જમા' કર લેનેસે રાહતકા મિલ જાના કોઈ ઝરૂરી નહીં, ઈસ લિયે કે એક શખ્સકે પાસ રાહતકે તમામ અસબાબ મૌજૂદ હૈં, લેકિન સાહબ બહાદુરકો ગોલી ખાએ બગૈર નિન્દ નહીં આતી, બિસ્તર આરામદેહ, એરકંડીશન્ડ કમરા ઔર નોકર ચાકર સભી કુછ મૌજૂદ હૈં, લેકિન નિન્દ નહીં આ રહી હૈ. અબ બતાઓ ! રાહતકે અસ્બાબ સારે મૌજૂદ, લેકિન નિન્દ મિલી ? રાહત મિલી ? ઔર એક વો શખ્સ હૈ જિસકે ઘર પર ન તો પક્કી છત હૈ, બલ્કે ટીનકી ચાદર હૈ, ન ચાર પાઈ હૈ, બલ્કે ફર્શ પર સો રહા હૈ, લેકિન બસ એક હાથ અપને સરકે નીચે રખ્ખા, ઔર સીધા નિન્દકી આગોશમેં ચલા ગયા, ઔર આઠ ઘંટેકી ભરપૂર નિન્દ લેકર સુબ્હકો બેદાર હુવા, બતાઓ! રાહત ઉસ્કો મિલી યા ઈસ્કો મિલી ? ઉસ્કે પાસ રાહતકે અસ્બાબ મૌજૂદ થે લેકિન રાહત નહીં મિલી, ઔર ઈસ મઝદૂરકે પાસ રાહતકે અસ્બાબ મૌજૂદ નહીં થે, લેકિન રાહત મિલ ગઈ, યાદ રખ્ખો ! અગર દુનિયાકે અસ્બાબ જમા' કરનેકી ફિકરમેં લગ ગએ, ઔર દૂસરોંસે આગે બળ્હનેકી ફિકરમેં લગ ગએ. તો ખૂબ સમઝ લો કે રાહતકે અસ્બાબ તો જમા' હો જાએંગે, લેકિન રાહત ફિર ભી હાસિલ ન હોગી.



વો દૌલત કિસ કામકી જો ઔલાદકો બાપકી શકલ ન દિખા સકે

હઝરત વાલિદ માજિદ કદ્દસલ્લાહુ સિર્રહૂકે ઝમાનેમેં એક સાહબ થે, બહોત બળે મિલ ઉનર, ઔર ઉન્કા કારોબાર યહાં સિર્ફ પાકિસ્તાનમેં હી નહીં થા, બલ્કે મુખ્તલિફ મુલ્કોંમેં ઉન્કા કારોબાર (ધંધા) ફૈલા હુવા થા. એક દિન વૈસે હી વાલિદ સાહબને પૂછા કે આપકી ઔલાદ કિતની હૈ ? ઉન્હોંને જવાબ દિયા કે એક લળકા સિંગાપુરમેં હૈ, એક લળકા ફ્લાં મુલ્કમેં હૈ, બાકી સબ દૂસરે મુલ્કોંમેં હૈં. દો બારહ પૂછા કે આપકી લળકોંસે મુલાકાત તો હોતી રેહતી હોગી, વો આતે જાતે રેહતે હોંગે ? ઉન્હોંને બતાયા કે એક લળકેસે મુલાકાત હુએ પંદરહ (૧૫) સાલ હો ગએ હૈં, પંદરહ સાલસે બાપને બેટેકી શકલ નહીં દેખી, ઔર બેટેને બાપકી શકલ નહીં દેખી. તો અબ બતાઓ ઐસા રૂપિયા ઔર ઐસી દૌલત કિસ કામકી જો ઔલાદકો બાપકી શકલ ભી ન દિખા સકે, ઔર બાપકો ઔલાદકી શકલ ન દિખા સકે. યે સારી દૌળ ધૂપ રાહતકે અસ્બાબકે લિયે હો રહી હૈ, લેકિન રાહત ખતમ હૈ, ઈસ લિયે યાદ રખ્ખો કે રાહત પૈસેકે ઝરીઆ નહીં ખરીદી જા સકતી.



પૈસેસે હર ચીઝ નહીં ખરીદી જા સકતી

અભી ચંદ રોઝ પેહલે એક સાહબને ઝિકર કિયા કે વો રમઝાનમેં ઉમરહકો તશરીફ લે ગએ, ઔર એક દૂસરે દૌલતમંદ સાહબ ભી ઉમરહકો જા રહે થે તો મૈંને ઉન્સે કહા કે ઉમરહકો જા રહે હો, પેહલેસે ઝરા ઈન્તિઝામ કર લેના, તાકે રેહનેકે લિયે ઔર ખાને પીનેકે લિયે સહીહ ઈન્તિઝામ હો જાએ. વો અપની દૌલતકે ઘમંડમેં થે, કેહને લગે અરે મિયાં ! છોળો ઈન્તિઝામ વગૈરહ, અલ્લાહકા શુકર હે, પૈસે બહોત મૌજૂદ હૈં, પૈસેસે દુનિયાકી હર ચીઝ મિલ જાતી હે, આરામ વાલી રેહનેકી જગહ ભી મિલ જાતી હે, ખાના ભી મિલ જાતા હે, કોઈ ફિકરકી બાત નહીં, હમારે પાસ પૈસા ખૂબ હે, દસ રિયાલકી જગહ બીસ રિયાલ ખર્ચ કર દેંગે. વોહી સાહબ બતા રહે થે કે મૈંને દો દિનકે બા'દ દેખા તો હરમ શરીફકે દરવાઝે પર સર ઝુકાએ બૈઠે હૈં, મૈંને પૂછા ભાઈ કયા હુવા ? કેહને લગે, સેહરીમેં ઉઠે થે, લેકિન હોટલમેં ખાના નહીં મિલા. ખાના ખતમ હો ગયા થા. દિમાગમેં ઘમંડ થા કે પૈસેસે હર ચીઝ ખરીદી જા સકતી હે, અલ્લાહ તઆલાને ઉન્હેં દિખા દિયા કે દેખો ! પૈસા તુમહારી જેબમેં રખ્ખા રેહ ગયા, ઔર રોઝા બગૈર સેહરી કે રખ્ખા.

સુકૂન હાસિલ કરનેકા રાસ્તા

યે પૈસા, યે સાઝો સામાન, યે માલ ઔર દૌલત જો કુછ તુમ જમા' કર રહે હો, યે ખૂદ અપની ઝાતસે રાહત દેનેવાલી ચીઝ નહી હે, રાહત પૈસેસે ખરીદી નહી જા સકતી, વો સિર્ફ અલ્લાહ તઆલાકા અતિય્યહ હે, જબ તક કનાઅત પૈદા નહી હોગી, ઔર જબ તક યે ખિયાલ પૈદા નહી હોગા કે અલ્લાહ તઆલા હલાલ તરીકેસે જિતના મુઝે દે રહે હૈં, ઉસીસે મેરા કામ ચલ રહા હે, ઉસ વકત તક તુમ્હેં સુકૂન હાસિલ નહી હોગા. વરના કિતને લોગ ઐસેં હૈં જિન્કે પાસ દૌલત બેહદ ઔર ઝિયાદહ હે, લેકિન એક લમ્હેકા સુકૂન નહી, એક લમ્હેકા ચૈન નહી, રાતકો નિન્દ નહી આતી, ઔર ભૂખ ઉળી હુઇ હે. યે સબ ઈસ દુનિયાકી દૌળકા નતીજા હે. ઈસી લિયે અલ્લાહકે રસૂલ (સ.અ.વ.) યે ફરમાતે હૈં કે : દુનિયાકે મઆમલેમેં અપનેસે ઉચે આદમીકો ન દેખો કે વો કહાં જા રહા હે, બલ્કે અપનેસે નીચે વાલેકો દેખો કે ઉન્કે મુકાબલેમેં તુમ્હેં અલ્લાહ તઆલાને કયા કુછ દે રખ્ખા હે, ઉસ્કે ઝરીએ તુમ્હેં કરાર આએગા. તુમ્હેં રાહત મિલેગી ઔર સુકૂન હાસિલ હોગા. લેકિન દીનકે મઆમલેમેં અપનેસે ઉચેકો દેખો, કયૂં ? ઈસ લિયે કે ઉસ્કે ઝરીએ આગે બળ્હનેકા જઝબા પૈદા હોગા, ઔર આગે બળ્હનેકી બેતાબી હોગી. લેકિન યે બેતાબી બળી લઝીઝ બેતાબી હે. ઔર ઈસ્કે મુકાબલેમેં દુનિયા

જમા' કરનેકી બેતાબી ઔર બેચૈની તકલીફ દેનેવાલી હે, વો પરેશાન કુન હે, વો રાતોંકી નિન્દ ઉળા દેતી હે, વો ભૂખ ઉળા દેતી હે. લેકિન દીનકે લિયે જો બેતાબી હોતી હે વો બળી મઝેદાર હે, બળી લઝીઝ હે. અગર ઈન્સાન સારી ઉમ્ર ઈસી બેતાબીમેં રહે, તબ ભી વો લઝઝતમેં રહેગા, રાહત ઔર સુકૂનમેં રહેગા. લેકિન હમારી સારી ઝિન્દગીકા પચ્ચા ઉલ્ટા ચલ રહા હે. અલ્લાહ તઆલા હમારી ફિકરકો દુરૂસ્ત ફરમાએ, હમારે દિલોંકો દુરૂસ્ત ફરમાએ, ઔર જો રાસ્તા અલ્લાહકે રસૂલ (સ.અ.વ.) ને હમેં બતાયા હે, ઉસ પર અલ્લાહ તઆલા હમેં ચલનેકી તૌફીક અતા ફરમાએ. ઈસી સિલસિલેમેં આગે યે હદીસેં આ રહી હૈં.

ફિતનેકા ઝમાના આનેવાલા હે

યે પેહલી હદીસ હઝરત અબૂ હુરૈરહ (રદિ.) સે રિવાયત હે કે :

ઈન્ન રસૂલલ્લાહિ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ કાલ: બાદિરૂ બિલ્ અઅ્માલિસ્સાલિહતિ ફતકૂનુ ફિતનુન્ ક કત્ઈલ્લૈલિલ્ મુઝ્લમિ યુસ્બિહુર્રજુલુ મુઅ્મિનન્ વયુમ્સી કાફિરન્ વયુમ્સી મુઅ્મિનન્ વયુસ્બિહુ કાફિરન્ યબીઉ દીનહૂ બિઈવઝિમ્ મિનદુન્યા.

(સહીહ મુસ્લિમ, કિતાબુલ ઈમાન હદીસ નં. ૧૮૬)

ફરમાયા કે નેક અમલ જલ્દી જલ્દી કર લો, જિતના વકત મિલ રહા હે ઉસ્કો ગનીમત જાનો, કયૂં ? ઈસ લિયે કે બળે ફિતને આનેવાલે હૈં, ઐસે ફિતને જૈસે અંધેરી

રાતકે ટુકળે. ઈસ્કા મતલબ યે હૈ કે જબ અંધેરી રાત શુરૂ' હોતી હૈ, ઔર ઉસ્કા એક હિસ્સા ગુઝર જાતા હૈ તો ઉસ્કે બા'દ આનેવાલા દૂસરા હિસ્સા ભી રાત હી કા હિસ્સા હોતા હૈ, ઔર ઉસ્મેં અંધેરા ઔર બળ્હતા ચલા જાતા હૈ, ઔર ફિર તીસરે હિસ્સેમેં અંધેરા ઔર બળ્હ જાતા હૈ. અબ અગર આદમી ઈસ ઈન્તિઝારમેં રહે કે અભી મગરિબકા વકત હૈ, થોળાસા અંધેરા હૈ, કુછ વકત ગુઝરનેકે બા'દ રોશની હો જાએગી, ઉસ વકત કામ કરૂંગા તો વો શખ્સ બેવકૂફ હૈ. ઈસ વાસ્તે કે અબ જો વકત ગુઝરેગા તો ઔર ઝિયાદહ અંધેરેકા વકત આએગા. લિહાઝા સરકારે દો આલમ (સ.અ.વ.) ફરમા રહે હૈં કે અગર તુમ્હારે દિલમેં યે ખિયાલ હૈ કે ઔર થોળાસા વકત ગુઝર જાએ ફિર કામ શુરૂ' કરૂંગા તો યાદ રખ્ખો ! કે ઔર વકત જો આનેવાલા હૈ, વો ઝિયાદહ અંધેરે વાલા હૈ, આઈન્દા જો ફિતને આનેવાલે હૈં વો ભી અંધેરી રાતકે ટુકળોંકી તરહ હૈં કે હર ફિતનેકે બા'દ બળા ફિતના આનેવાલા હૈ. ફિર આગે ફરમાયા કે સુબહકો ઈન્સાન મો'મિન હોગા ઔર શામકો કાફિર હો જાએગા. યા'ની ઐસે ફિતને આનેવાલે હૈં જો ઈન્સાનકે ઈમાનકો સલ્બ (ખતમ) કર લેંગે, સુબહકો મો'મિન બેદાર હુવા થા, લેકિન ફિતનેકા શિકાર હોકર શામકે વકત કાફિર હો ગયા, ઔર શામકો મો'મિન થા સુબહકો કાફિર હો ગયા, ઔર યે કાફિર ઈસ તરહ હો જાએગા કે અપને દીનકો દુનિયાકે થોળેસે સાઝો સામાનકે બદલેમેં બેચ ડાલેગા. સુબહકો મો'મિન ઉઠા થા ઔર જબ કારોબારી ઝિન્દગીમેં

પહોંચા તો ફિકર લગી હુઈ થી દુનિયા જમા' કરનેકી, માલ દૌલત જમા' કરનેકી, ઔર ઉસ દૌરાન માલ હાસિલ કરનેકા એક ઐસા મૌકા' સામને આયા જિસ્કે સાથ શર્ત યે થી કે દીન છોળો તો તુમ્હેં દુનિયા મિલ જાએગી. અબ ઉસ વકત દિલમેં કશ મકશ પૈદા હૂઈ કે અપને દીનકો છોળકર યે માલ હાસિલ કર લૂં, યા ઈસ માલ પર લાત મારકર દીનકો ઈખ્તિયાર કર લૂં. લેકિન ચૂંકે વો શખ્સ પેહલેસે ટાલનેકા આદી બના હુવા થા, ઈસ લિયે ઉસને સોચા કે દીનકે બારેમેં બાઝ પુર્સ મા'લૂમ નહીં કબ હોગી? કબ મરેંગે ? ઔર કબ હશર હોગા ? કબ હમારા હિસાબ ઔર કિતાબ હોગા ? વો તો બા'દકી બાત હૈ, અભી ફૌરી મઆમલા તો યે હૈ કે યે માલ હાસિલ કર લૂં. અબ વો દુનિયાકા સાઝો સામાન હાસિલ કરનેકે લિયે અપના દીન બેચ ડાલેગા. ઈસ લિયે ફરમાયા કે સુબહકો મો'મિન ઉઠા થા, શામકો કાફિર હોકર સોયા. અલ્લાહ તઆલા મહફૂઝ રખ્ખે, અલ્લાહ તઆલા બચાએ, આમીન.

અભી તો જવાન હૈં
શૈતાનકા ધોકા હૈ.

લિહાઝા કિસ ચીઝકા ઈન્તિઝાર કર રહે હો ? અગર નેક અમલ કરના હૈ ઔર મુસલમાનકી તરહ ઝિન્દહ રેહના હૈ તો ઈન્તિઝાર કિસ ચીઝકા ? જો અમલ કરના હૈ બસ જલ્દી કર લો. અબ હમ સબ અપને અપને ગિરેબાનમેં

મુંહ ડાલ કર દેખ લેં કે હુઝૂર (સ.અ.વ.) કે ઈસ ઈરશાદ પર અમલ કર રહે હૈં યા નહી ? હમારે દિલોંમેં દિન રાત યે ખ્યાલ આતા રેહતા હૈ કે અચ્છા અબ નેક અમલ કરેંગે, ઔર શૈતાન યે ધોકા દેતા રેહતા હૈ કે અભી તો બહોત ઉમ્ર બાકી હૈ, અભી તો નૌજવાન હૈં, અભી તો અધેડ ઉમ્રકો પહોંચેંગે, ઔર ફિર બુળ્હે હોંગે, ફિર ઉસ વકત નેક આ'માલ શુરૂ' કરેંગે. નબીએ કરીમ સરકારે દો આલમ (સ.અ.વ.) જો હકીમ હૈં, ઔર હમારી રગોંસે વાકિફ હૈં, વો જાનતે હૈં કે શૈતાન ઉન્કો ઈસ તરહ બેહકાએગા. ઈસ લિયે ફરમાયા કે જલ્દી જલ્દી નેકિયાં કર લો, ઔર જો નેક કામોંકી બાતેં સુન રહે હો, ઉસપર અમલ કરતે ચલે જાઓ. કલકા ઈન્તિઝાર મત કરો, ઈસ લિયે કે કલ આનેવાલા ફિતના મા'લૂમ નહીં તુમ્હેં કહાં પહોંચાએગા. અલ્લાહ તઆલા હમ સબકી હિફાઝત ફરમાએ. આમીન.

નફ્સકો બેહલાકર ઔર ધોકા દેકર ઉસ્સે કામ લો.

હમારે હઝરત ડાકટર અબ્દુલ હય સાહબ કદ્દસલ્લાહુ સિર્રહૂ ફરમાયા કરતે થે કે નફ્સકો ઝરા ધોકા દેકર ઉસ્સે કામ લિયા કરો. અપના વાકિઆ બયાન ફરમાયા કે રોઝાના તહજ્જુદ પળ્હનેકા મા'મૂલ થા. આખિર ઉમ્ર ઔર ઝો'ફકે ઝમાનેમેં એક દિન બહમ્દિલ્લાહ તહજ્જુદકે વકત જબ આંખ ખુલી તો તબીઅતમેં બળી સુસ્તી ઔર થકન થી,

દિલમેં ખિયાલ આયા કે આજ તો તબીઅત ભી પૂરી તરહ ઠીક નહીં, સુસ્તી ભી હે, ઔર ઉમ્ર ભી તુમ્હારી ઝિયાદહ હે, ઔર તહજ્જુદકી નમાઝ કોઈ ફર્ઝ ઔર વાજિબ ભી નહી હૈ, પળે રહો, ઔર આજ અગર તહજ્જુદ છોળ દોગે તો કયા હો જાએગા ? ફરમાત હૈં કે મૈંને સોચા કે બાત તો ઠીક હે કે તહજ્જુદ ફર્ઝ ઔર વાજિબ ભી નહીં હૈ, ઔર તબીઅત ભી ઠીક નહીં હૈ, બાકી યે વકત તો અલ્લાહ તઆલાકી બારગાહમેં કબૂલિયતકા વકત હૈ. હદીસમેં આતા હે કે જબ રાતકા એક તિહાઈ હિસ્સા ગુઝર જાતા હે તો ખુદાકી ખુસૂસી રહમતેં અહલે ઝમીન પર મુતવજ્જેહ હોતી હૈં ઔર ખુદાકી તરફસે મુનાદી પુકારતા હે કે કોઈ મગફિરત માંગને વાલા હે કે ઉસ્કી મગફિરત કી જાએ, ઐસે વકતકો બેકાર ગુઝારના ભી ઠીક નહીં હૈ, નફસકો બેહલા દિયા કે અચ્છા ઐસા કરો કે ઉઠકર બૈઠ જાઓ ઔર બૈઠકર થોળીસી દુઆ કર લો ઔર દુઆ કરકે સો જાના, ચુનાંચે ઉઠકર બૈઠ ગયા ઔર દુઆ કરની શુરૂ' કર દી, દુઆ કરતે કરતે મૈંને નફસસે કહા કે મિયાં ! જબ તુમ ઉઠકર બૈઠ ગએ તો નિન્દ તો તુમ્હારી ચલી ગઈ, અબ ઈસ્તિન્જાખાને તક ચલે જાઓ, ઔર ઈસ્તિન્જા વગૈરહસે ફારિગ હો જાઓ, ફિર આરામસે આકર લેટ જાના. ફિર જબ ઈસ્તિન્જાખાને પહોંચા ઔર ઈસ્તિન્જા વગૈરહસે ફારિગ હો ગયા તો સોચા કે ચલો વુઝૂ ભી કર લો, ઈસ લિયે કે વુઝૂ કરકે દુઆ કરનેમેં કબૂલિયતકી ઉમ્મીદ ઝિયાદહ હૈ, ચુનાંચે વુઝૂ કર લિયા ઔર બિસ્તર પર વાપસ આકર બૈઠ

ગયા, ઔર દુઆ શુરૂ' કર દી, ફિર નફસકો બેહલાયા કે બિસ્તર પર બૈઠકર કયા દુઆ હો રહી હૈ, દુઆ કરનેકી જો તુમ્હારી જગહ હૈ, વહીં જાકર દુઆ કર લો, ઔર નફસકો નમાઝકી જગહ તક ખીંચકર લે ગયા, ઔર જાકર જલ્દીસે દો રકા'ત તહજ્જુદકી નિય્યત બાંધ લી.

ફિર ફરમાયા કે ઈસ નફસકો થોળાસા ધોકા દે દેકર ભી લાના પળતા હૈ, જિસ તરહ યે નફસ તુમ્હારે સાથ નેક કામકો ટલાનેકા મઆમલા કરતા હૈ, ઉસી તરહ તુમ ભી ઉસ્કે સાથ ઐસાહી મઆમલા કિયા કરો, ઔર ઉસ્કો ખીંચ ખીંચકર લે જાયા કરો, ઈન્શાઅલ્લાહ ઉસ્કી બરકતસે ખુદા તઆલા ફિર ઉસ અમલકી તૌફીક અતા ફરમા દેંગે.

અગર ઈસ વકત હુકૂમતકે સરબરાહકા પૈગામ આ જાએ

એક મરતબા ફરમાયા કે સુબહ ફજરકી નમાઝકે બા'દ દો ઘંટે તક અપને મા'મૂલાત, તિલાવત, ઝિક્ર ઔર અઝકાર ઔર તસ્બીહમેં ગુઝારતા હૂં. એક દિન તબીઅતમેં કુછ સુસ્તી થી, મૈંને અપને દિલમેં સોચા કે આજ તો યે કેહ રહે હો કે તબીઅતમેં કસલ (થકાવટ) હૈ, સુસ્તી હૈ, ઉઠા નહીં જાતા, અચ્છા યે બતાઓ કે અગર કોઈ શખ્સ ઈસ વકત હુકૂમતકે સરબરાહકા પૈગામ લેકર આએ કે આપકો કોઈ ઈન્આમ દેનેકે લિયે બુલાયા ગયા હૈ તો કયા ફિર ભી સુસ્તી બાકી રહેગી ? ફિર ભી યે સુસ્તી બાકી રહેગી?

નફ્સને જવાબ દિયા કે નહી, ઉસ વકત તો થકાન ઔર સુસ્તી બાકી નહી રહેગી, બલ્કે દૌળે દૌળે જાએંગે, ઔર જાકર ઈન્આમ વસૂલ કરનેકી કોશિશ કરેંગે. ઔર ફિર અપને નફ્સકો મુખાતબ કરકે ફરમાયા કે યે વકત ભી ખુદાકે દરબારમેં હુઝૂરીકા વકત હૈ, ઔર હુઝૂરીકી બ[illegible] [illegible]સ ખુદાસે ઈન્આમાત વસૂલ કરનેકા વકત હૈ, ફિર કહાં કી સુસ્તી ઔર કહાં થકન, છોળો ઈસ થકન ઔર સુસ્તીકો. બસ યે સોચકર અપને દિલકો બેહલાયા, ઔર અપને મા'મૂલાતમેં મશગૂલ હો ગયા. બહરહાલ યે નફ્સ ઔર શૈતાન તો ઈન્સાનકે બેહકાનેમેં લગે હૂએ હૈં, લેકિન ઉન્કો ભી બેહલાયા કરો, ઔર જલ્દીસે ઉન આ'માલકો કરનેકી ફિકર કિયા કરો.

જન્નતકા સચ્ચા તલબગાર

દૂસરી હદીસ હઝરત જાબિર (રદિ.) સે રિવાયત હૈ, ફરમાતે હૈં કે :

ગઝવએ ઉહદકી લળાઈ કે દૌરાન જબકે મઅરિકા ગરમ હૈ, મુસલમાન ઔર કાફિરોંકી લળાઈ હૈ, હુઝૂરે અકદસ (સ.અ.વ.) કિયાદત (રેહબરી)ફરમા રહે હૈં, મુસલમાન કમ હૈં ઔર કાફિર ઝિયાદહ હૈં, મુસલમાન બે-સરો સામાન હૈં, ઔર કાફિર મુસલ્લહ (હથિયાર લગાએ હૂએ) હૈં, ઔર હર લિહાઝસે મઅરિકા સખ્ત હૈ. ઉસ વકતમેં એક દેહાતી કિસમકા આદમી ખજૂરેં ખાતા જા રહા થા, ઉસને આકર નબીએ કરીમ (સ.અ.વ.) સે પૂછા

કે યા રસૂલલ્લાહ (સ.અ.વ.) ! યે લળાઈ જો આપ કરવા રહે હૈં ઉસ્મેં અગર હમ કતલ હો ગએ તો હમારા અંજામ કયા હોગા ? સરકારે દો 'આલમ (સ.અ.વ.) ને જવાબ દિયા કે ઉસ્કા અંજામ જન્નત હે, સીધે જન્નતમેં જાઓગે. હઝરત જાબિર (રદ્દિ.) ફરમાતે હૈં કે મૈંને ઉસ્કો દેખા કે વો ખજૂરેં ખાતા જા રહા થા, લેકિન જબ ઉસને યે સુના કે ઉસ્કા અંજામ જન્નત હૈ તો ખજૂરેં ફેંકકર સીધા લળાઈ મેં ઘુસ ગયા, યહાં તક કે ઉસીમેં શહીદ હો ગયા'.

ઈસ લિયે કે જબ ઉસને સુન લિયા કે ઈસ જિહાદકા અંજામ જન્નત હે, તો ફિર ઈતની દેર ભી ગવારઃ નહીં કે વો ઈન ખજૂરોંકો પૂરા કરકે ફિર જિહાદમેં શરીક હો. ઔર અલ્લાહ તબારક વ તઆલાને ઉસ્કો જન્નતકે મકામ તક પહોંચા દિયા. યે ઉસીકી બરકત થી કે નેકીકા જો દાઈયા (ઈરાદા) પૈદા હુવા, ઉસપર અમલ કરનેમેં દેર નહી કી, બલ્કે ફૌરન આગે બળ્હકર ઉસપર અમલ કર લિયા.

અઝાનકી આવાઝ સુન કર હુઝૂર (સ.અ.વ.) કી હાલત

હઝરત આઈશા સિદ્દીકા (રદ્દિ.) સે એક સહાબીને પૂછા કે ઉમ્મુલ મુઅમિનીન ! સરકારે દો આલમ (સ.અ.વ.) ઘરકે બાહિર જો ઈરશાદાત ફરમાતે હૈં, ઔર ઘરકે બાહિર જૈસી ઝિન્દગી ગુઝારતે હૈં વો તો હમ સબકો પતા હે, લેકિન યે બતાઈયે કે ઘરમેં કયા અમલ કરતે હૈં ?

(ઉન્કે ઝહનમેં યે હોગા કે ઘરમેં જાકર મુસલ્લા બિછાતે હોંગે, ઔર નમાઝ ઔર ઝિક્રો અઝકાર ઔર તસ્બીહ વગૈરહમેં મશગૂલ રેહતે હોંગે) હઝરત આઈશા (રદિ.) ને ફરમાયા કે:

જબ આપ ઘરમેં તશરીફ લાતે હૈં તો હમારે સાથ હમારે ઘરકે કામોંમેં હાથ ભી બટાત હૈં, ઔર હમારા દુઃખ દર્દ ભી સુનતે હૈં, હમારે સાથ ખૂશ તબઈકી બાતેં કરતે હૈં. હમારે સાથ ઘુલે મિલે રેહતે હૈં, અલબત્તા એક બાત હૈ કે જબ અઝાનકી આવાઝ કાનમેં પળતી હૈ તો ઈસ તરહ ઉઠકર ચલે જાતે હૈં જિસ તરહ હમેં પેહચાનતે ભી નહીં'.

આ'લા દરજેકા સદકા

તીસરી હદીસ હઝરત અબૂ હુરૈરહ (રદિ.) રિવાયત કરતે હૈં કે :

જાઅ રજુલુન્ ઈલન્નબિય્યિ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વસલ્લમ ફકાલ: યા રસૂલલ્લાહ ! અય્યુસ્સદકતિ આ'ઝમુ અજરન્ ? કાલ: અન્ તસદ્દક વ અન્ત સહીહુન્ શહીહુન્ તખ્શલ્ફક્ર વ તઅમ્મલુલ્ગિના વલા તમ્હલૂ હત્તા ઈઝા બલગતિલ્હુલ્કૂમ કુલ્ત: લિફુલાનિન્ કઝા વલિફુલાનિન્ કઝા વકદ કાન લિફુલાનિન્.

(સહીહ બુખારી કિતાબુલ વસાયા,)

ફરમાતે હૈં કે એક સાહબ નબીએ કરીમ (સ.અ.વ.) કી ખિદમતમેં આએ, ઔર પૂછા કે સબસે ઝિયાદહ સવાબ વાલા સદકા કૌનસા હૈ ? આપને ફરમાયા કે સબસે આ'લા

દરજહકા સદકા યે હૈ કે તુમ અપની તંદુરૂસ્તીકી હાલતમેં સદકા કરો, ઔર ઐસે વકતમેં સદકા કરો જબ તુમ્હારે દિલમેં માલકી મુહબ્બત હો, ઔર દિલમેં યે ખિયાલ હો કે યે માલ ઐસી ચીઝ નહીં હૈ કે ઉસે યૂંહી લુટા દિયા જાએ, ઔર માલ ખર્ચ કરનેમેં તકલીફ ભી હો રહી હો ઔર યે ભી અન્દેશા હો કે ઈસ સદકા કરનેકે નતીજેમેં બા'દમેં ફક્રકા શિકાર હો જાઉગા, ઔર બા'દમેં મા'લૂમ નહીં કયા હાલાત હોંગે ? ઉસ વકત જો સદકા કરોગે વો બળા અજરવાલા હોગા. ઉસ્કે બા'દ ફરમાયા કે સદકા દેનેકા દિલમેં ખિયાલ આયા હૈ તો ઉસ્કો ટલાઓ નહીં. ઉસ્મેં ઈસ બાતકી તરફ ઈશારા કિયા હૈ કે બા'ઝ લોગ સદકા કરનેકો ટલાતે રેહતે હૈં, ઔર યે ખિયાલ કરતે હૈં કે જબ મરનેકા વકત બિલ્કુલ કરીબ આ જાએગા તો ઉસ વકત કુછ વસિય્યત કર જાએંગે કે મરનેકે બા'દ મેરા ઈતના માલ ફલાંકો દે દેના, ઔર ઈતના માલ ફલાંકો દેના, ઔર ઈતના માલ ફલાં કામમેં લગા દેના વગૈરહ. તો હુઝૂર (સ.અ.વ.) ફરમા રહે હૈં કે તુમ તો યે કેહ રહે હો કે ઈતના માલ ફલાંકો દે દેના ? અરે અબ તો વો તુમ્હારા માલ રહા હી નહીં, વો તો કિસી ઔરકા હો ગયા, કયૂં ? ઈસ લિયે કે શરઈ મસ્અલા યે હૈ કે અગર કોઈ શખ્સ બીમારીકી હાલતમેં કોઈ સદકા કરે, યા સદકા કરનેકી વસિય્યત કરે કે ઈતના માલ ફલાંકો દે દિયા જાએ, યા કિસી શખ્સકો હિબહ (બખશિશ) કરે, ઔર ઈસી બીમારીમેં ઉસ્કા ઈન્તિકાલ હો જાએ તો ઈસ સૂરતમેં સિર્ફ એક તિહાઈ માલકી હદ તક સદકા જારી

હોગા, ઔર બાકી દો તિહાઈ માલ વારિસોંકો મિલેગા, ઈસ લિયે કે વો વારિસોંકા હક હૈ. ક્યૂંકે મરનેસે પેહલે બીમારી હી મેં ઉસ માલકે સાથ વારિસોંકા હક લગ જાતા હૈ.

સોચા યે થા કે આખિર ઉમ્રમેં જાકર સારા માલ કિસી સદકએ જારિયામેં લગા દેંગે તો સારી ઉમ્ર સવાબ મિલતા રહેગા. હાલાંકે વો તો હાલતે મજબૂરીકા સદકા હૈ. ઔર અજરો સવાબવાલા સદકા તો વો હૈ જો તંદુરૂસ્તીકે વકતમેં માલકી ઝરૂરત ઔર મુહબ્બત ઔર ઉસ્કે જમા' કરનેકે ખિયાલકે વકત કિયા જાએ.

વસિય્યત એક તિહાઈ માલકી હદ તક જારી હોતી હૈ

યહાં યે બાત સમઝ લીજિયે કે બા'ઝ લોગ વસિય્યતકે ખ્વાહિશમંદ તો હોતે હૈં કે સદકએ જારિયામેં કોઈ ચીઝ લગ જાએ, ઔર મરનેકે બા'દ ભી ઉસ્કા સવાબ મિલતા રહે, લેકિન અગર વો અપની ઝિન્દગીમેં તંદુરૂસ્તીકી હાલતમેં યે વસિય્યત લિખ ગએ કે મેરે મરનેકે બા'દ ઈતના માલ ફલાં ઝરૂરતમંદકો દે દિયા જાએ, તો યે વસિય્યત સિર્ફ એક તિહાઈકી હદ તક જારી હોગી, એક તિહાઈ સે ઝિયાદહમેં જારી નહી હોગી, ઈસી લિયે નબીએ કરીમ (સ.અ.વ.) ફરમા રહે હૈં કે :

સદકા કરનેકા દાઈયા (ઈરાદા) દિલમેં પૈદા હુવા હૈ ઉસપર અભી અમલ કર લો.

અપની આમ્દનીકા એક હિસ્સા સદકા કરનેકે લિયે અલગ કર દો

ઔર ઉસ્કા એક તરીકા મૈં આપકે સામને પેહલે ભી બયાન કર ચુકા હૂં, જિસેકા બુઝુર્ગો ને તજુર્બા ભી કિયા હૈ. ઉસપર અગર ઈન્સાન અમલ કર લે તો ફિર સદકા કરનેકી તૌફીક હો જાતી હૈ, વરના હમ લોગ તો નેક કામકો ટલાનેકે આદી બન ચુકે હૈં. વો તરીકા યે હૈ કે આપકી જો આમ્દની હૈ ઉસ્કા એક હિસ્સા મુકર્રર કર લેં કે યે હિસ્સા ખુદાકી રાહમેં સદકા કરેંગે ખુદા જિતની તૌફીક દે, ચાહે વો દસવાં હિસ્સા મુકર્રર કરેં યા બીસવાં હિસ્સા વગૈરહ. ઔર ફિર જબ આમ્દની આએ તો ઉસ્મેંસે વો મુકર્રર હિસ્સા નિકાલકર અલગ રખ દેં ઔર ઉસ્કે લિયે કોઈ લિફાફા બના લેં, ઉસ્મેં ડાલતે જાએં. અબ વો લિફાફા ખૂદ યાદ દિલાતા રહેગા કે મુઝે ખર્ચ કરો. કિસી સહીહ મસરફ પર લગાઓ, ઉસ્કી બરકતસે ખુદા ખર્ચ કરનેકી તૌફીક દે દેતે હૈં. વરના અગર ખર્ચ કરનેકા મૌકા' સામને આતા હૈ તો આદમી સોચતા રેહતા હૈ કે ખર્ચ કરૂં યા ન કરૂં. લેકિન જબ વો લિફાફા મૌજૂદ હોગા, ઔર પેહલેસે ઉસ્કે અંદર પૈસે મૌજૂદ હોંગે, તો વો ખૂદ યાદ દિલાએગા, ઔર મૌકા' સામને આનેકી સૂરતમેં સોચનેકી ઝરૂરત પેશ નહી આએગી. અગર હર ઈન્સાન અપની હૈસિયતકે મુતાબિક યે મા'મૂલ બના લે તો ઉસ્કે લિયે ખર્ચ કરના આસાન હો જાએગા.

અલ્લાહ તઆલાકે યહાં ગિનતી નહીં દેખી જાતી

યાદ રખ્ખો : અલ્લાહ તબારક વ તઆલાકે યહાં ગિનતી ઔર તા'દાદ નહીં દેખી જાતી, બલ્કે જઝબા ઔર ઈખ્લાસ દેખા જાતા હૈ, એક આદમી જિસ્કી આમ્દની સો રૂપિયે હૈ, વો અગર એક રૂપિયા ખુદાકી રાહમેં દેતા હૈ, વો ઉસ આદમીકે બરાબર હૈ જિસકી આમ્દની એક લાખ રૂપિયે હૈ, ઔર એક હઝાર રૂપિયે ખુદાકી રાહમેં દેતા હૈ, ઔર કુછ પતા નહીં કે વો એક રૂપિયા દેનેવાલા અપને ઈખ્લાસકી વજહસે ઉસ્સે ભી આગે બળ્હ જાએ. ઈસ વાસ્તે ગિનતીકો ન દેખો. બલ્કે યે દેખો કે ખુદાકે રાસ્તેમેં સદકા કરનેકી ફઝીલત હાસિલ કરની હૈ. અલ્લાહ તઆલાકી રઝામંદી હાસિલ કરની હૈ તો ફિર અપની આમ્દનીકા થોળાસા હિસ્સા અલ્લાહકી રાહમેં ઝરૂર ખર્ચ કર દેં.

મેરે વાલિદ માજિદ કદ્દસલ્લાહુ સિર્રહૂકા મા'મૂલ

મેરે વાલિદ માજિદ હઝરત મૌલાના મુફ્તી મુહમ્મદ શફીઅ સાહબ કદ્દસલ્લાહુ સિર્રહૂ હમેશા મેહનતસે હાસિલ હોનેવાલી આમ્દનીકા બીસવાં હિસ્સા ઔર બગૈર મેહનતકે હાસિલ હોનેવાલી આમદનીકા દસવાં હિસ્સા અલાહિદા લિફાફેમેં રખ દિયા કરતે થે. ઔર આપકા યે સારી

ઝિન્દગીકા મા'મૂલ થા. અગર એક રૂપિયા ભી કહીંસે આયા તો ઉસી વકત ઉસ્કા દસવાં હિસ્સા નિકાલકર ઉસ્કી રેઝગારી (ચિલ્લર–છુટે)કરા કર ઉસ લિફાફેમેં ડાલ દેતે, ઔર અગર સો રૂપિયે આએ હૈં તો દસ રૂપિયે ડાલ દેતે, વકતી તૌરપર અગરચે ઉસ અમલમેં થોળીસી દુશ્વારી (મુશ્કિલી) હોતી થી કે ફિલહાલ ટૂટે હૂએ પૈસે મૌજૂદ નહી હૈં, અબ કયા કરેં, ઉસ્કે લિયે મુસ્તકિલ ઈન્તિઝામ કરના પળતા થા, લેકિન સારી ઉમ્ર કભી ઈસ અમલસે તકલ્લુફ નહી દેખા ઔર મૈંને વો થેલા કભી સારી ઉમ્રભી ખાલી નહી દેખા. અલ્હમ્દુલિલ્લાહ. ઈસ અમલકા નતીજા યે હોતા હૈ કે જબ આદમી ઈસ તરહ નિકાલ નિકાલકર અલગ કરતા રેહતા હૈ તો વો થેલા ખૂદ યાદ દિલાતા રેહતા હૈ કે મુઝે ખર્ચ કરો, ઔર કિસી સહીહ મસરફ પર લગાઓ. અલ્લાહ તઆલા ઈસ્કી બરકતસે ઈન્ફાકકી (ખર્ચ કરનેકી) તૌફીક અતા ફરમા દેતે હૈં.

હર શખ્સ અપની હૈસિયતકે મુતાબિક સદકા કરે

એક સાહબ એક મરતબા કેહને લગે કે સાહબ ! હમારે પાસ તો કુછ હૈ નહી. હમ કહાંસે ખર્ચ કરેં ? મૈંને અર્ઝ કિયા કે એક રૂપિયા હૈ ? ઔર એક રૂપિયામેંસે એક પાઈ નિકાલ સકતે હો? ફકીરસે ફકીર આદમીકે પાસ ભી એક રૂપિયા ઝરૂર હોતા હૈ, ઔર એક રૂપિયામેંસે એક પૈસા

નિકાલનેમેં કોઈ બળી કમી નહી હો જાએગી. બસ એક પૈસા નિકાલ દો. તો ઉસ શખ્સકે એક પૈસે નિકાલનેમેં ઔર દૂસરે શખ્સકે એક લાખમેંસે એક હઝાર નિકાલનેમેં કોઈ ફર્ક નહી. ઈસ લિયે મિકદારકો ન દેખો, બલ્કે જિસ વકત જો જઝબા પૈદા હુવા, ઉસપર અમલ કર લો.

યે હૈ અપની ઈસ્લાહકા નુસ્ખએ અકસીર. બસ અપને આપકો ટલાનેસે બચાવો. અગર ઈન્સાન ઈસપર અમલ કર લે તો ઈન્શાઅલ્લાહ તઆલા ઈસ્કી બરકતસે ઉસ્કે લિયે સહીહ રાહ પર માલ ખર્ચ કરનેકે ફઝાઈલ હાસિલ હો જાતે હૈં. અલ્લાહ તઆલા હમ સબકો ઈસ્કી તૌફીક અતા ફરમાએ.

કિસકા ઈન્તિઝાર કર રહે હો ?

અન્ અબી હુરૈરત રદિયલ્લાહુ તઆલા અન્હુ, અન્ન રસૂલલ્લાહિ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વસલ્લમ કાલ: બાદિરૂ બિલ્આ'માલિ સબ્અન્, હલ્ તન્તઝિરૂન ઈલ્લા ફકરમ્મુન્સિય્યન્, ઔ ગિનિમ્મત્ગિય્યન્, ઔ મરઝમ્ મુફસિદન્, ઔ હરમમ્મુફન્નિદન્, ઔ મૌતમ્ મુજ્હિઝન્, અવિદ્દજ્જાલ ફશર્રુ ગાઈબિન્ યુન્તઝરૂ, અવિસ્સાઅત, ફસ્સાઅતુ અદ્હા વ અમર્રુ. ઔ કમા કાલ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વસલ્લમ. (તિરમિઝી)

યે રિવાયત હઝરત અબૂ હુરૈરહ (રદિ.) સે રિવાયત કી ગઈ હૈ. ઈસ્મેં 'મુબાદરત ઈલલ્ખૈરાત' યા'ની નેક કામોંકી તરફ બળહનેકી જલ્દીસે ફિકર કરનેકે બારેમેં ફરમાયા ગયા હૈ. ચુનાંચે ફરમાતે હૈં કે નબીએ કરીમ (સ.અ.વ.) ને

ઈરશાદ ફરમાયા :

બાદિરૂ બિલ્ આ'માલિ સબ્આ.

સાત ચીઝોંકે આનેસે પેહલે જલ્દસે જલ્દ અચ્છે આ'માલ કર લો, જિસકે બા'દ અચ્છા અમલ કરનેકા મૌ'કા ન મિલેગા, ઔર ફિર ઉન સાત ચીઝોંકો એક દૂસરે અંદાઝસે બયાન ફરમાયા.

કયા ફક્રકા ઈન્તિઝાર હૈ ?

હલ્ તન્ઝિરૂન ઈલ્લા ફકરમ્ મન્સિય્યા.

કયા તુમને નેક આ'માલ કરનેકે લિયે ઐસે ફકરો ફાકાકા ઈન્તિઝાર કર રહે હો જો ભુલા દેનેવાલા હો ? જિસ્કા મતલબ યે હૈ કે અગર ઈસ વકત તુમ્હેં ખૂશહાલી મયસ્સર હૈ, રૂપિયા પૈસા પાસ હૈ, ખાને પીનેકી તંગી નહી હૈ, ઔર ઐશો આરામસે ઝિન્દગી બસર હો રહી હૈ. ઈન હાલાતમેં અગર તુમ નેક આ'માલકો ટાલ રહે હો તો કયા તુમ ઈસ બાતકા ઈન્તિઝાર કર રહે હો કે જબ મૌજૂદા ખૂશહાલી દૂર હો જાએગી, ઔર ખુદા ન કરે ફક્રો ફાકા આ જાએગા, ઔર જબ ફક્રો ફાકાકે નતીજેમેં તુમ ઔર ચીઝોંકો ભૂલ જાઓગે તો ઉસ વકત નેક આ'માલ કરોગે. અગર તુમ્હારા ખિયાલ યે હૈ કે ઈસ ખૂશહાલીકે ઝમાનેમેં તો ઐશ હૈં, ઔર મઝે હૈં, ઔર ફિર જબ દૂસરા વકત આએગા, તો ઉસ્મેં નેક અમલ કરેંગે, તો ઈસ્કે જવાબમેં હુઝૂર (સ.અ.વ.) ફરમા રહે હૈં કે જબ માલી તંગી આ જાએગી તો ઉસ વકત નેક આ'માલસે ઔર દૂર હો જાનેકા

અન્દેશા હૈ. ઉસ વકત ઈન્સાન ઈતના પરેશાન હોતા હૈ કે ઝરૂરી કામ ભી ભૂલ જાતા હૈ. ઈસ્સે પેહલે કે વો વકત આએ ઔર તુમ્હેં માલી પરેશાની લાહિક હો, મઆશી તૌરપર તંગીકા સામાન હો, ઉસ્સે પેહલે પેહલે જો કુછ તુમ્હેં ખૂશહાલી મયસ્સર હૈ, ઉસ્કો ગનીમત સમઝકર ઉસ્કો નેક અમલમેં સર્ફ કરો. આગે ફરમાયા :

ક્યા માલદારીકા ઈન્તિઝાર હૈ ?

ઔ ગિનન્ મુત્ગિયન્.

યા તુમ ઐસી માલદારીકા ઈન્તિઝાર કર રહે હો જો ઈન્સાનકો સરકશ બના દે ? યા'ની અગર ઈસ વકત બહોત ઝિયાદહ માલદાર નહીં હો, ઔર યે ખિયાલ કર રહે હો કે અભી ઝરા માલી તંગી હૈ, યા યે કે માલી તંગી તો નહીં હૈ લેકિન દિલ યે ચાહ રહા હૈ કે ઝરા ઔર પૈસે આ જાએં, ઔર દૌલત મિલ જાએ, તબ નેક આ'માલ કરેંગે. યાદ રખ્ખો ! અગર માલદારી ઝિયાદહ હો ગઈ, ઔર પૈસે બહોત ઝિયાદહ આ ગએ, ઔર દૌલતકે અંબાર જમા' હો ગએ તો ઉસ્કે નતીજેમેં અંદેશા યે હૈ કે કહીં ઐસા ન હો કે વો માલો દૌલત તુમ્હેં ઔર ઝિયાદહ સરકશીમેં મુબતલા કર દે. ઈસ લિયે કે ઈન્સાનકે પાસ જબ માલ ઝિયાદહ હો જાતા હૈ, ઔર ઐશો આરામ ઝિયાદહ મયસ્સર આ જાતા હૈ વો ખુદાકો ભુલા બૈઠતા હૈ. લિહાઝા જો કુછ કરના હૈ અભી કર લો.

ક્યા બીમારીકા ઈન્તિઝાર હે ?

ઔ મરઝમ્ મુફ્સિદન્

યા ઐસી બીમારીકા ઈન્તિઝાર કર રહે હો જો તુમ્હારી તંદુરૂસ્તીકો ખરાબ કર દે ? યા'ની ઈસ વકત તો તંદુરૂસ્તી હે, તબીઅત ઠીક હે. બદનમેં તાકત ઔર કુવ્વત હે. અગર ઈસ વકત કોઈ અમલ કરના ચાહોગે તો આસાનીકે સાથ કર સકોગે, તો ક્યા નેક અમલકો ઈસલિયે ટલા રહે હો કે જબ યે તંદુરૂસ્તી રૂખસત હો જાએગી ઔર ખુદા ન કરે જબ બીમારી આ જાએગી તો ફિર નેક અમલ કરેંગે. અરે જબ તંદુરૂસ્તીકી હાલતમેં નેક અમલ નહીં કર પાએ તો બીમારીકી હાલતમેં ક્યા કરોગે ? ઔર ફિર બીમારી ખુદા જાને કૈસી આ જાએ ઔર કિસ વકત આ જાએ, તો બીમારી આનેસે પેહલે નેક અમલ કર લો.

ક્યા બુળ્હાપેકા ઈન્તિઝાર કર રહે હો ?

ઔ હરમમ્ મુફન્નિદન્

યા તુમ બુળ્હાપેકી વજહસે અકલ જાતે રેહનેવાલે બુળ્હાપેકા ઈન્તિઝાર કર રહે હો? ઔર યે ખિયાલ કર રહે હો કે અભી તો હમ જવાન હૈં, અભી તો હમારી ઉમર હી ક્યા હે, અભી તો દુનિયામેં દેખા હી ક્યા હે. ઈસ જવાની કે ઝમાનેકો ઝરા ઐશ ઔર લઝ્ઝતોં કે સાથ ગુઝર જાને દો, ફિર નેક અમલ કર લેંગે. સરકારે દો આલમ (સ.અ.વ.)

ફરમા રહે હૈં કે કયા તુમ બુઢાપેકા ઈન્તિઝાર કર રહે હો? હાલાંકે બાઅ્ઝ ઔકાત બુઢાપેમેં ઈન્સાનકે હવાસ (હોશ) ખરાબ હો જાતે હૈં, ઔર અગર કોઈ કામ કરના ભી ચાહે તો નહીં કર પાતા, તો બુઢાપેકા ઝમાના આનેસે પેહલે નેક અમલ કર લો. બુઢાપેમેં તો યે હાલત હોતી હૈ કે ન મુંહમેં દાંત ઔર ન પેટમેં આંત, ઔર અબ ગુનાહ કરનેકી તાકત હી ન રહી, ઉસ વકત અગર ગુનાહસે બચ ભી ગએ તો કયા કમાલ કર લિયા ? જબ જવાની હો, તાકત મૌજૂદ હો, ગુનાહ કરનેકે સામાન મૌજૂદ હોં, ગુનાહ કરનેકે અસબાબ મૌજૂદ હોં, ગુનાહ કરનેકા જઝબા દિલમેં મૌજૂદ હો, ઉસ વકત અગર ઈન્સાન ગુનાહસે બચ જાએ તો હકીકતમેં યે હૈ પૈગમ્બરાના તરીકા. ચુનાંચે ઈસીકે બારેમેં શેખ સાઅદી (રહ.) ફરમાતે હૈં :

કે વકત પીરી ગુર્ગ ઝાલિમ મી શવદ પરહેઝગાર
દર જવાની તૌબા કરદન શેવા પૈગમ્બરી અસ્ત

અરે બુઢાપેમેં તો ઝાલિમ ભેળિયા ભી પરહેઝગાર બન જાતા હૈ. વો ઈસ લિયે પરહેઝગાર નહીં બના કે ઉસ્કો કિસી અખલાકી ફલસફેને પરહેઝગાર બના દિયા, યા ઉસ્કે દિલમેં ખુદાકા ખૌફ આ ગયા, બલ્કે ઈસ લિયે પરહેઝગાર બન ગયા કે અબ કુછ કર હી નહીં સકતા, કિસીકો ચીર ફાળકર ખા નહીં સકતા, અબ વો તાકત હી બાકી નહી રહી, ઈસ લિયે એક ગોશાકે અંદર પરહેઝગાર બના બૈઠા હૈ. યાદ રખ્ખો ! જવાનીકે અંદર તૌબા કરના યે હૈ પૈગમ્બરીકા શેવા, યે હૈ પૈગમ્બરોંકા શિઆર. હઝરત

યૂસુફ (અલૈ.) કો દેખિયે કે ભરપૂર જવાની હૈ, તાકત હૈ, કુવ્વત હૈ, હાલાત મયસ્સર હૈં, ઔર ગુનાહકી દઅવત દી જા રહી હૈ, લેકિન ઉસ વકત ઝબાન પર યે કલિમા આતા હૈ.

મઆઝલ્લાહ. ઈન્નહૂ રબ્બી અહ્‌સન મસ્વાય.

મૈં અલ્લાહકી પનાહ ચાહતા હૂં. (સૂ. યૂસુફ નં. ૨૩)

યે હૈ પૈગમ્બરીકા શેવા, કે ઈન્સાન જવાનીકે અંદર ગુનાહસે તૌબા કર લે, જવાનીકે અંદર ઈન્સાન નેક અમલ કરે. બુળ્હાપેમેં તો ઔર કોઈ કામ બન નહી પળતા, હાથ પાઉ ચલાનેકી તાકત હી નહી, અબ ગુનાહ કયા કરે ? ગુનાહકે મવાકેઅ હી ખતમ હો ગએ. ઈસલિયે હુઝૂર (સ.અ.વ.) ફરમાતે હૈં કે કયા તુમહારા યે ખિયાલ હૈ કે જબ બુળ્હે હો જાએંગે તબ નેક અમલ કરેંગે, તબ નમાઝ શુરૂ' કરેંગે, ઉસ વકત ખુદાકો યાદ કરેંગે. અગર હજ ફર્ઝ હો ગયા તો યે સોચતે હૈં કે જબ ઉમર ઝિયાદહ હો જાએગી તબ જાએંગે. ખુદા જાને કિતને દિનકી ઝિન્દગી બાકી હૈ ? કિતની મોહલત મિલી હૂઈ હૈ ? બુળ્હાપા આતા હૈ યા નહી, અગર બુળ્હાપા આ ભી ગયા તો મા'લૂમ નહી ઉસ વકત હાલાત સાઝગાર હોં યા ન હોં. ઈસલિયે ઈસી વકત કર ગુઝરો.

કયા મૌતકા ઈન્તિઝાર હૈ ?

ઔ મૌતન્ મુજ્હિઝન્

યા તુમ ઉસ મૌતકા ઈન્તિઝાર કર રહે હો જો અચાનક આ જાએ. અભી તો તુમ નેક આ'માલકો ટલા રહે હો કે કલ કર લેંગે, પરસૂ કર લેંગે, કુછ ઔર વકત ગુઝર જાએ

તો શુરૂ' કર દેંગે, કયા તુમ્હેં યે મા'લૂમ નહી હૈ કે મૌત અચાનક ભી આ સકતી હે, બા'ઝ ઔકાત તો મૌત પૈગામ દેતી હે, અલ્ટીમેટમ દેતી હે, લેકિન બા'ઝ ઔકાત બગૈર અલ્ટીમેટમકે ભી આ જાતી હે. ઔર આજકી દુનિયામેં તો હાદિસાતકા યે આલમ હે કે કુછ મા'લૂમ નહી, કિસ વકત ઈન્સાનકે સાથ કયા હો જાએ ? વૈસે તો અલ્લાહ તઆલા નોટીસ ભેજતે રેહતે હૈં.

મલેકુલ મૌતસે મુલાકાત

એક હિકાયત લિખ્ખી હે કે એક શખ્સકી એક મરતબા મલેકુલ મૌતસે મુલાકાત હો ગઈ (ખુદા મા'લૂમ કેસી હિકાયત હે, લેકિન બહરહાલ ઈબરતકી હિકાયત હૈ) તો ઉસને હઝરત ઈઝરાઈલ (અલે.) સે કહા કે જનાબ આપકા ભી અજીબ મઆમલા હે, જબ આપકી મરઝી હોતી હે આ ધમકતે હૈં. દુનિયાકા કાઈદા તો યે હે કે અગર કિસીકો કોઈ સઝા દેની હો તો પેહલેસે ઉસ્કો નોટીસ દિયા જાતા હે કે ફલાં વકત તુમ્હારે સાથ યે મઆમલા હોનેવાલા હે, ઈસલિયે તેયાર હો જાના. ઔર આપ તો નોટીસકે બગૈર ચલે આતે હૈં. હઝરત ઈઝરાઈલ (અલે.) ને જવાબમેં ફરમાયા, અરે ભાઈ ! મૈં તો ઈતને નોટીસ દેતા હૂં કે દુનિયામેં કોઈ ભી નહી દેતા હોગા, મગર ઉસ્કા કયા ઈલાજ કે કોઈ નોટીસ સુનતા હી નહી, તુમ્હેં મા'લૂમ નહીં કે જબ બુખાર આતા હે તો વો મેરા નોટીસ હોતા હે. જબ સરમેં દર્દ હોતા હે વો મેરા નોટીસ હોતા હે, જબ બુઢાપા આતા હે વો મેરા

નોટીસ હોતા હૈ, જબ સુફેદ બાલ આ જાતે હૈં વો મેરા નોટીસ હોતા હૈ, જબ આદમી કે પોતે પૈદા હો જાતે હૈં વો મેરા નોટીસ હોતા હૈ. તો મૈં તો મુસલસલ (લગાતાર) નોટીસ ભેજતા રેહતા હૂં યે ઔર બાત હૈ કે તુમ સુનતે હી નહીં, યે સારી બીમારીયાં ખુદાકી તરફસે નોટીસ હૈં કે દેખો! વકત આનેવાલા હૈ. કુર્આન કરીમમેં ફરમાતે હૈં :

અ–વ લમ્ નુઅમ્મિર્કુમ્ માતઝક્કરુ ફીહિ મન્ તઝક્કર વજાઅકુમુન્નઝીર. (સૂરએ ફાતિર – ૩૭)

યા'ની આખિરતમેં હમ તુમસે પૂછેંગે કે કયા હમને તુમકો ઈતની ઉમ્ર નહીં દી થી જિસમેં અગર કોઈ નસીહત હાસિલ કરનેવાલા નસીહત હાસિલ કરના ચાહતા તો નસીહત હાસિલ કર લેતા, ઔર તુમ્હારે પાસ ડરાનેવાલા ભી આ ગયા થા.

યે કોન ડરાનેવાલા આયા થા ? ઉસ્કી તફસીરમેં બા'ઝ મુફસ્સિરીનને ફરમાયા કે ઉસ્સે મુરાદ હુઝૂર અકદસ (સ.અ.વ.) હૈં, ઈસ લિયે કે આપ (સ.અ.વ.) ને આકર લોગોંકો ડરાયા કે મૌતકા વકત જબ આએગા તો ખુદાકે સામને પેશ હોના હોગા. બા'ઝ મુફસ્સિરીનને ફરમાયા કે 'નઝીર' સે મુરાદ સુફેદ બાલ હૈં.જબ સરમેં યા ડાળ્હી (દાઢી) મેં સુફેદ બાલ આ ગએ તો યે નઝીર હૈ. યે ખુદાકી તરફસે ડરાનેવાલા આયા હૈ કે અબ વકત કરીબ આ રહા હૈ, તૈયાર હો જાઓ. ઔર બા'ઝ મુફસ્સિરીનને ફરમાયા કે 'નઝીર' સે મુરાદ 'પોતા' હૈ કે જબ કિસી કે યહાં પોતા પૈદા હો જાએ તો યે પોતા 'નઝીર' હૈ, ડરાનેવાલા હૈ કે

અબ વકત આનેવાલા હૈ, તૈયાર હો જાઓ. ઉસીકો કિસી અરબી શાઈરને એક શે'રમેં નઝમ કર દિયા હૈ કે :

ઈઝર્રિજાલુ વલદત ઔલાદહા
વ બલયત્ મિન્ કિબ્રિ અજ્સાદિહા
વ જઅલત્ અસ્કામહા તઅતા.હા
તિલ્ક ઝુરૂઉન્ કદ્ દના હિસાદુહા

યા'ની જબ ઈન્સાનકી ઔલાદકી ઔલાદ પૈદા હો જાએ ઔર બુઢાપેકી વજહસે ઉસ્કા બદન પુરાના હો જાએ, ઔર બીમારીયાં લગાતાર આને લગેં, કભી એક બીમારી, કભી દૂસરી બીમારી. એક બીમારી ઠીક હૂઈ તો દૂસરી આ ગઈ, તો સમઝ લો કે યે વો ખેતિયાં હૈં જિનકી કટાઈકા વક્ત આ ગયા હૈ, બહરહાલ ! સબ ખુદા કી તરફસે નોટીસ હૈં, અગરચે અલ્લાહકી આદત યેહી હૈ કે યે નોટીસ આતે રેહતે હૈં, લેકિન બા'ઝ ઔકાત મૌત અચાનક બગૈર નોટીસકે ભી આ જાતી હૈ. ઈસી લિયે હુઝૂર (સ.અ.વ.) ફરમા રહે હૈં કે તુમ ઐસી મૌતકા ઈન્તિઝાર કર રહે હો જો નોટીસ દિયે બગૈર અચાનક આ જાએ. કયા મા'લૂમ કે કિતને સાંસ અભી બાકી હૈં, ઉસ્કા ઈન્તિઝાર કયૂં કર રહે હો ? ઉસ્કે બા ફરમાયા.

કયા દજ્જાલકા ઈન્તિઝાર હૈ ?

અવિદ્દજ્જાલ

કયા તુમ દજ્જાલકા ઈન્તિઝાર કર રહે હો ? ઔર યે સોચ રહે હો કે અભી તો ઝમાના નેક અમલકે લિયે

સાઝગાર (મુવાફિક) નહીં હૈ, તો કયા દજ્જાલકા ઝમાના સાઝગાર હોગા ? જબ દજ્જાલ ઝાહિર હોગા તો કયા ઉસ ફિતનેકે આલમમેં નેક અમલ કર સકોગે ? ખુદા જાને ઉસ વકત કયા આલમ હો, ગુમરાહીકે કૈસે મુહર્રિકાત ઔર દવાઈ (અસબાબ) પૈદા હો જાએં તો કયા તુમ ઉસ વકતકા ઈન્તિઝાર કર રહે હો ? **ફશર્રુ ગાઈબિન્ યુન્ઝરુ.** યા'ની દજ્જાલ અન દેખી ચીઝોંમેં બદતરીન ચીઝ હૈ જિસકા ઈન્તિઝાર કિયા જાએ, બલ્કે ઉસ્કે આનેસે પેહલે પેહલે નેક અમલ કર લો. ઔર આખિરમેં ફરમાયા.

કયા કિયામતકા ઈન્તિઝાર હૈ ?

અવિસ્સાઅત, ફસ્સાઅતું અદ્હા વ અમર

યા ફિર કિયામતકા ઈન્તિઝાર કર રહે હો ? તો સુન રખ્ખો કે કિયામત જબ આએગી તો ઈતની મુસીબતકી ચીઝ હોગી કે ઉસ મુસીબતકા કોઈ ઈલાજ ઈન્સાનકે પાસ નહીં હોગા. લિહાઝા ઉસ્કે આનેસે પેહલે પેહલે નેક અમલ કર લો.

સારી હદીસકા ખુલાસા યે હૈ કે કિસી નેક અમલકો ટલાઓ નહીં, ઔર આજકે નેક અમલકો કલ પર મત છોડો, બલ્કે જબ નેક અમલકા જઝ્બા પૈદા હો ઉસપર ફૌરન અભી અમલ કર લો. અલ્લાહ તઆલા મુઝે ઔર આપ સબકો ઈસપર અમલ કરનેકી તૌફીક અતા ફરમાએ, આમીન.

વ આખિરુ દઅ્વાના અનિલ્હમ્દુ લિલ્લાહિ રબ્બિલ્આલમીન.